

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XV. Continuatur materia prioris paraphi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

idcirco, quod hæc sit mala intrinsecè, non est argumentum ad actionem dictam famuli.

Probo secundo non minùs remigatio in Turcicis trirēibus pugnātibz injustè contra fideles est proxima peccato injustitiæ, quam actiones propositionis damnatæ sint propinquæ stupro, sed remigatio in dictis circumstantiis pugnae Turcarum contra fideles non est intrinsecè mala, aliàs Christiani captivi flagris, & metu mortis compulsi ad remigandum non possent excusari à culpâ, à quâ tamen sententia communior, & probabiliore eos absolvit ita Less. *lib. 2. c. 9. num. 122. & seq.* Mol. *D. 115.* Sanch. *num. 18.* contra Navar. in *summâ c. 27. num. 63.* Soarez in *3. p. 10. §. de censura. D. 21. sec. 2. num. 60.* Hoc argumentum mihi ostendit quod actiones propositionis damnatæ probabilius non sint intrinsecè malæ cum non vident discrimen inter illas, & remigationem, qua abutuntur Turcæ in actuali conflictu.

Dic ergo cum certum sit post dam-

nationem requiri metum, gravioris mali expresso in damnata, quantum debeat esse malum, ad quod evitandum possint illa ubiri. Respondeo unicus ex ijs qui scripserunt post propositiones damnatas, quos ad manus habes, P. Jacobus Illsung in *Theologia practica* ad hoc dubium categoricè respondet hisce verbis *tr. 3. disp. unica. art. 6. §. 3. num. 114.* quod si tamen ad hujusmodi actiones, metu mortis, vulnerationis, valdè enormis percussione adigeretur, credo salvo decreto Innoc. XI. excusatum iri, à mortali. Et cit. Dominicus Viva. *num. 3.* post medium excusat eos propter solum metum mortis, aut mendicitatis gravissimæ, quæ scilicet sit morte ipsa amarior, cujus rationem aliam non dat, nisi magnam cum peccato propinquitatem, & ideo non excusabilem sine causa gravissima. Dura resolutio, sed quam possit propinquitas cooperationis ad peccatum, est tamen hic habenda reflexio supra regulas allatas *n. 121.* quos ferè completus est Sanchez. *n. 12.*

* *
*

§. XV.

Continuatur materia prioris Paragraphi.

128. **Q**uæritur I. quid comprehendant in propositione § 1. damnata (quam revide *num. 120.*) termini aut quod simile comparando. Respondet Carden. *Dissert. 31. num. 10* com-

prehendi actiones defacto adjuvantes ad executionem luxuriæ, etsi ab hac circumstantia abstractæ sint indifferentes, ut scilicet deferre concubinæ ad domum heri, sive fiet delatio sella gestatoria, sive pu-

re

re eam comittando, & scienter deferre litteras provocatorias ab hereo missas, aut è contra aut ejusmodi litteras scribere: vocare concubinam ut adeat domum, vel cubiculum heri; ex domini jussu insequi fœminam ut sciat locum habitationis, eiquè referat. Excusat nihilominus plerumquè famulos ministeria hæc obeuntes, quia ignorant illa ordinari ad libidinem, vel suspicantur tantùm, quæ suspicio non sufficit ad tollendam dubitationem.

Respondeo recensitæ actiones non omnes sunt propinquæ, aut non æquè, siquidem P. Lumbier *num. 123.* inter remotas actiones reponit vecturam concubinæ; nec comitivam, quam præstat famulus hero eunti ad lupanar, videtur Viva inter aded propinquas reponere, sed poscit solùm graviolem causam, quàm sit ratio famulatûs per *num. 125. vers. deducit. 3.* quod P. Lumbier *num. 123.* dicat fœminam stipatam famulo reddi audaciorem, non videtur notabiliter aggravare, nam quæ tales sunt, jamque priùs conductæ, adessent etsi famulus non comitaretur, aut facilè per alium comitiva præstaretur: proinde peccatum non impediretur.

Concedo tamen, quod sola ratio famulatûs videatur insufficiens. Minimè autem ex omnibus recensitis est peccato propinqua inspectatio, ubi degat fœmina, & desuper faciendâ relatio, cum sit valde remota.

129. Quæritur II. An citra peccatum Christiani in captivitate infidelium in navigijs remigent in conflictu contra Christianos. Negat Navar. summæ c. 27. *num. 63.* Soarez in 3. p. t. 5. de censur. D. 21. sec. 2 *num. 60.* quia remigatio

etsi in abstracto considerata sit actio indifferens, at ut hîc, & nunc exercita est cooperatio vera injustæ invasionis, ergo inseparabilis à malitia, nullòque metu etiam mortis excusabilis. Confirmatur ejusmodi remiges justè possunt occidi ab invasivis, sed nisi agerent iniquè occidi justè non possent.

Respondeo probabiliorem esse affirmativam Less. Mol. Sanch. allegatorum *num. 127. vers. Probo 2.* quia non agunt contra justitiam, remigatio naturâ suâ non est perniciosâ proximè, sed indifferens, sicut aurigatio, unde quod hîc, & nunc noceat fidelibus, id provenit à malitiâ infidelium, secùs prout subest directioni remigantium, quorum cooperatio non est formalis, sed purè materialis, quam excusat metus mortis, sicut ex hoc metu restituens furioso gladium, quo hostem est confosurus, purè materialiter cooperatur. Mon etiam peccant in charitatem, quia nemo tenetur vitam exponere ex pura charitate, nisi pro conservando, aut impediendo bono majore, quale est publicum; in casu præsentis non est spes avertendi mali, nisi omnes remiges conspirent, hoc autem est moraliter impossibile, Mol. D. 115. *Concl. 4.*

Ad argumentum negativæ sententiæ Respondeo esse cooperationem veram non formalem sed purè materialem ex parte remigum, hi enim illam peragunt ut purè medium aversivum mortis sibi imminentis, est ergo ex parte illorum separabilis à malitia, sicut restitutio gladij, ut dictum.

Ad confirmatioem dico cum Lessio C. 13. *num. 30* Distinguendo majorem, quæ vera est de justâ occasione non jure

vindictæ, cum remiges non peccent, sed jure justæ defensionis (cum aliter contra impugnatores hostes victoriam, aut defensionem justam prosequi nequeant sine occisione remigum) quo jure possunt occisione remigum) quo jure possunt occidi etiam pueri, & amentes.

Eo igitur casu est quædam justa utrinque species belli non sita in propinqua utrinque directa impugnatione, hæc enim nequit esse reipsa utrinque justa, sed ex parte remigum non est directa; unde si contra defensores non possunt se defendere, sic enim directe impugnarent innocentes. Posse dari mutuam speciem belli justam, monstratur exemplis passim approbatis: servus bello captus licite fugit, & à domino justè etiam retrahi potest, & castigari. Reus ut dilabatur licite carcere effracto fugit, justæ tamen pœnæ subjicitur retractus &c.

130. Infero primò eisdem Christianis captivis est licitum apud Turcas comportare sarcinas, tormenta, cæteraque arma convehere ad injustam obsidionem urbis Christianæ, ibi erigere propugnacula, scalas pro assultu applicare, tenere, humeros assilientibus supponere, præbere instrumenta pro conflictu ut evitent mortem, aliudve notabile damnum, ita Mal. de Just. D. 115. *Conclus.* 2. Less. lib. 2. c. 13. à nu. 28. & c. 9. nu. 122. propter rationem proximæ quæstionis. E contra tormenta dirigere, & his applicare ignem est malum intrinsecè tale, à quo nec mortis metus excusat, Less. cit. nu. 122. Sanch. num. 18.

Dubium est an Christiani in dato casu mandantibus Turcis valeant Christianis nocere in bonis externis, hæc destruere,

rapere, asportare ad triremes? & si ita, an obligentur postea si possint restituere spoliatis. Ad primum videtur negare Less. c. 13. num. 30. loquens de rusticis prædas militares avehentibus, quos etiam sapius excusatos agnoscat, dum coguntur prædas injustas avehere, aut pecora sublata deducere, quocumque tamen metu domum alienam perfringant, aut per fenestram penetrant, & res foras projiciant aut abigant, pecora è stabulo, eos peccare contra justitiam affirmat, nisi id faciant animo compensandi. Unde colligitur eundem sentire, quod si exequantur, teneatur restituere.

Respondeo ad primum cum Mol. *Conclus.* 5. affirmativè, quia extremam patientem necessitatem potest quisquis de bonis externis proximi tantum accipere. Quantum est necessè pro conservanda vita, ergo etiam tantum damni inferre.

Ad secundum idem loco citato de rigore juris eos onerat obligatione restituendi, regulariter tamen deobligat.

Ego censeo distinguendum: eos qui nihil habent re, necesse, deobligari, censeo enim, tunc ex justitia teneri succurrere alios potentes pro tradita in *Dissertationibus de justitiâ num.* 306. estque sententia Cajet. 2. 2. q. 118. art. 3. & 4. S. Th. de malo q. 13. a. 2. ad 4. & cit. 118. a. 4. ad 2. apud Vasq. *opusc. de eleemosyn. c. 1. dub.* 5. talesque deobligat: etiam Lug. de just. D. 16. num. 171, si autem habent media, censeo cum Vasq. *dubit.* 6. à num. 51. patientes damnum in rebus sive usu consumptibilibus, sive non consumptibilibus, non teneri donare, sed usum concedere titulo mutui, tales enim non sunt simpli-
citer

citer extremè egentes, sed pro hoc tantum loco, ergo non habent jus sibi appropriandi sine onere restitutionis, nec damnum patientes obligationem gratis dandi.

Infero secundò cum Less. *c.* 13. *num.* 29. eum, qui justo metu compulsus à furibus scalas applicat, instrumenta præbet ad portas perfringendas, juvat

murum conscendere, juvat asportare sublata, pecora abigere, non esse furti, seu injustæ operationis participem, actio enim illius est indifferens prout ab eo procedit, supponitur enim, quod ille nihil auferat, sed à furibus sublata alio transfert. Vide *n.* 127.

* *
*

§. XVI.

De solutione Maleficij.

131. **Q**uaritur tertid, an licitè quis petat actionem alterius non malam, quam prævidet exercendam ab altero cum peccato, dum illam exercere potest sinè peccato, Constat *ex num.* 120. fas esse stantibus tribus conditionibus cooperari materialiter operi, quod peccatum est, nempe ex parte abufuri, nunquam tamen licere cooperari formaliter alterius peccato, seu ut peccatum est. Inter conditiones illas tres est una, nempe causa justa petendi actionem, & altera quod nunc non tenearis omittere petitionem.

Respondeo igitur cum Laym. *lib.* 2. *tr.* 3. *c.* 13. *num.* 4. & communi Theologorum affirmativè, quia stantibus tribus conditionibus, nempe quod id, quod petitur non sit malum, & causa petendi justa, nec obligatio omittendi petitionem, petens nullum dat scandalum activum, seu non est datum sed acceptum.

Infero ergo primò licitè peti à malefico solutionem maleficij, quando ille scit modum licitè solvendi non solum dum est probabile quod modo licito fit soluturus, aut de hoc dubitetur, sed probabilius, etsi certò constet eum modo illicito usitum, Sanch. *lib.* 7. *de matr.* *D.* 95. *num.* 12. & *lib.* 2. *Decal.* *c.* 41. *num.* 13. Less. *lib.* 2. *de Just.* *c.* 44. *nu.* 46. Soarez *tr.* 1. *de Relig.* *lib.* 2. *de superstit.* *c.* 18. *num.* 9. ob rationem ad responsum, ex hac ratione per omnes licitè petitur mutuum ab usurario, Juramentum ab infideli, etiam dum certum est illum exacturum usuras, hunc juraturum per falsos DEOS. Duo tamen observanda cum Sanch. *num.* 15. circa maleficium, unum est ut maleficus rogetur, ut modo licito procedat, quando spes est, quod vitabit illicitum, alterum verò si maleficus nolit mederi absque cooperatione maleficiati, aut si petat quid ab hoc vanum, tunc enim nulla huic vis in-

est